

ЛЕКЦІЯ 9 (27) АРГУМЕНТИ ПРОТИ МОЖЛИВОСТІ ЧУДЕС

Продовжуючи дискусію можливості чи неможливості чудес, я хочу показати й другу причину, чому ми вважаємо, що сучасна наука обмежена. Якщо перша причина, що наукові висновки завжди змінювалися, взагалі, система наукового погляду на світ зазнавала змін, то ми не можемо піддавати наш світогляд щодо довколишнього світу змінам лише на тій підставі, що змінюється наукові висновки. І не повинні. А друга причина або аргумент, чому наука обмежена щодо свого погляду на чуда є в тому, що наука нічого не може щось говорити про якісь одиничні події. Бо ці події неможливо відтворити для перевірки науковим методом. Отже, науковий метод аніякий, бо наука нічого не може сказати про чуда. Чуда, якщо ми йдемо за визначенням, – це одиничні, неповторювані самі себе події. І можна сміливо стверджувати, що питання, які стосуються таких подій перебувають поза сферою науки. Науковий метод застосовується до повторюваних подій, який можна знову відтворити, щось сказати, ствердити чи спростувати. Це дуже важливо для розуміння, бо докази завжди ґрунтуються на демонстрації факту через повтор події в присутності тих, хто ставить під сумнів даний факт. Повинна бути створено якесь контрольоване середовище, що могло б провести це спостереження, зібрано інформацію, і тоді гіпотезу вважають доведеною емпірично. Іншими словами наука може щось стверджувати і спростовувати тільки, якщо повторити подію знову й знову в присутності сумнівців, або навпаки, в присутності тих, хто спирається на цей факт. Але якщо подія неповторювана, її не можна відтворити, тоді її не можна ні ствердити, ні спростувати науковим методом. Ось коли б я намагався вам науковим методом довести що у середу, першого липня цього року, за цією адресою я був у класній аудиторії. Але зауважте, що я не зможу повторити події тієї середи. Тож, науковим методом довести цей факт неможливо. Ви скажете, тоді як можна встановити правдивість цього факту? Звісно, тоді слід користуватися і намагатися довести його юридично та історично. Це також шлях доказів. Але це не науковий метод емпіричного доказу. Ось тому можна тільки здогадуватися, що сталося, використовувати науку для збору доказів на підтримку тої чи іншої гіпотези. Але наука не володіє належною юрисдикцією походження чи призначення, наука не може відповісти на таке питання, чи жив Ленін, навіть, якщо ви поїдете до Москви, до мавзолею і подивитесь на все, що побачите, але це не доведе, що він жив з погляду емпіричного методу. Треба користуватися свідченнями самовидців, потрібно юридично використовувати історію, доводити, що справді ця особа існувала. І те, що ми спостерігаємо нині – це артефакт його існування. І тут слід сказати, що наука не може нічого сказати про поодинокі події, і водночас наука нічого не може сказати, це також обмеження науки, з

абсолютною впевненістю. Сутність наукового методу – показати той чи інший ступінь імовірності спостережуваної сталості чи повторюваності. Тож, ми можемо сказати з якоюсь долею впевненості, що ця подія може повторюватися постійно, якщо ми відтворили ось ці причини цієї події. По суті, науковий метод і наукові установи ніколи не можуть сказати з абсолютною впевненістю, що це обов'язково повториться. А раптом ми щось упускаємо. Раптом ми не знаємо ще якийсь фактор, який є ключовим у певних подіях. Тому наукові формули завжди переписують, коли відкривають нові й нові фактори, можливо, на примітивному прикладі: не враховували температуру, не враховували швидкість руху, не враховувалась інтенсивність випромінювання. І раптом ми розуміємо, що подія не повторилась, або повторилась зовсім по-іншому, ніж як ми намагалися відтворити. Тому вносять корективи до формули описуваної події. По суті, наука завжди ніколи нічого не може сказати з абсолютною впевненістю. Тому то наука не може сказати, що цієї події не могло бути, або ця подія мала б мати місце, бо наука може висувати гіпотези, але не стверджувати з абсолютною впевненістю. І чимало опонентів християнства чудово розуміють, що наука нічого не може сказати про чуда. І вчений, кажучи про чуда, переходить у сферу метафізики, він стає філософом, а не вченим. Було чимало спроб якось логічно спростувати можливість чудес у сфері філософії. І ось один із таких відомих борців проти християнства, зокрема проти можливостей чуд був Девід Г'юм. Я хочу навести спробу Девіда Г'юма логічними аргументами показати, що чуда неможливі. Зокрема цей метод будувався таким чином. Перший засновок, що чуда, за визначенням – це порушення чи виключення природних законів. Другий засновок – закони природи будуються на вищому ступені ймовірності. Третій засновок – чуда будуються на нижчому ступені ймовірності. І висновок – розумна людина повинна будувати віру на найвищому ступені ймовірності. Отже. Розумна людина ніколи не може вірити чудам. Погляньмо ще раз на цей аргумент, тобто, закони природи – це вищий ступінь імовірності, а чуда будуються на нижчому ступені ймовірності, бо це виключення законів природи, отже людина не буде будувати свої переконання і погляди на чомусь, що є нижчий ступенем імовірності. Тобто, людина ніколи не повинна вірити чудесам. Погляньмо на цей аргумент. Можливо ми можемо дати якийсь добрий аналіз цим аргументам. По суті. Ми бачимо, що ці аргументи не можуть нічого сказати по суті. Аргумент Г'юма показує якраз, що чуда малоімовірні, тобто, вони засновані на нижчому ступені ймовірності. Але і за визначенням чуда малоімовірні; вони поодинокі, неповторювані, малоімовірні події, котрі неможливо провістити, ні передбачити. І зверніть увагу аргумент Девіда Г'юма саме і підтверджує, що чуда малоімовірні. Але тут Г'юм робить підміну понять: якщо чуда малоімовірні, значить вони неможливі, не варто вірити у можливість чуд. Звісно, що ми не

маємо дати йому права так чинити, бо малоімовірно – це не означає неможливо. Ми розуміємо. Що малоімовірно виграти середньостатистичній людині в лотерею. Бо ми знаємо, що люди виграють у лотерею. Тобто, малоімовірно – не значить неможливе. Існує просто низький ступінь імовірності, що людина може виграти, купуючи лотерейний білет. Ми знаємо, що такі випадки бувають. І зверніть увагу, що аргумент Девіда Г'юма спрямовано проти особи. По суті, вся аргументація сходиться до того, що якщо ти зі мною не згодний, то тоді ти нерозумна людина. І це не дуже чесний підхід, бо по суті, аргумент нічого не каже, а є певною спробою якимось емоційно обікрати свого опонента. І що ми можемо сказати у відповідь щодо цього аргументу? Історичні події практично неможливі, їх неможливо повторити. Вони колись були, але реалістичні події були малоімовірні. Бувають дивовижні перемоги і дивовижні поразки, і люди роблять ставку у спорті, і бувають люди програють весь свій статок, бо малоімовірний збіг обставин відбувся. І те, хто в це не вірив – відбулося. І ось саме чимало історичних подій були малоімовірні, але їх підтверджено історичними свідченнями, записаними чи особистими, якимись артефактами історичними. І якраз малоімовірна подія стала реальністю. Тому ми не можемо серйозно сприймати аргументи Девіда Г'юма, бо він нічого не каже проти чудес, але тільки підкреслює їхню малоімовірність і своє таке безсилля. Він розписується, коли переходить на особистість, коли починає принижувати чи зневажати свого опонента, і це справді, неправильно, некрасиво й недопустимо.

Друга логічна спроба спростувати можливість чудес, приписується Ентоні Х'юсту – це, можливо, класичний приклад. Він писав наступне: «Чуда за своєю природою поодинокі й неповторювані події. Коли б чуда стали повторюваними подіями, їх можна було б емпірично дослідити, і тоді вони перестали б бути чудесами» Це перший засновок, що чуда за своєю природою поодинокі і неповторювані. Другий засновок – наукові закони за своєю природою описують загальні й повторювані події. Третій засновок – докази на користь загального і повторюваного завжди сильніші, ніж докази на користь поодинокого і неповторюваного. Четвертий засновок – учений і критичнодумна людина ніколи не буде будувати свої вірування на меншому й ілюзорному доказі. І ось, отже, вчений і критичнодумна людина ніколи не буде вірити в чуда. Звісно, що ми бачимо в чомусь схожість аргументу Ентоні Х'юста і Девіда Г'юма, і ми також намагатимемося дати відповідь на цей логічний аргумент, який намагався довести неможливість чудес. Знову ж таки ми бачимо, що аргумент Г'юма, що чуда – поодинокі й неповторювані. Звісно, за визначенням, чуда такими і є. Але аргумент не показує, що чуда неможливі. Це, звісно, спроба зробити підмінну поняття. Тому що щось поодиноке і неповторюване не значить, що воно неможливе. Можливо,

що ніколи перед цим, і ніколи після цього в наш світ не прийде людина, яка була б історично чи не була історично. Ми не можемо повторити якусь історичну особу. Він там був у минулому, а нині його немає. І чи можемо ми сказати, що раз і назавжди і ніколи більше ця поодинокі особа не повториться. Значить вона неможлива. Звісно, що ні. Ми всі розуміємо, що кожен із нас унікальний, і ні до нас, і після нас не буде будь кого такого самого як я. Чи значить це, що я неможливий? Звісно, що ні. І знову ж , як у випадку з Девідом Г'юмом, цей аргумент спрямовано проти особи. Він нічого не каже по суті. Вчений, критичнодумний не буде вірити в чуда. Іншими словами, якщо ти віритимеш у чуда – ти вже не вчений і не критичнодумний. Це недопустимий прийом і ми не можемо допустити цим прийомом Девіду Г'юму використовувати його. Ми повинні вказати на те, що це спроба проти особи, спроба принизити опонента, що нічого не каже по суті питання. Я хотів би сказати, що Отже, ми навели два логічні аргументи, що зі сфери філософії, зі сфери наукового методу. Але вони так само нічого не можуть сказати проти можливості чудес. І я хотів би наголосити, що коли щоразу є нападки противників християнства говорити щось проти тверджень християнства, завжди вони закінчуються невдачею, закінчуються невдачею спроби порушити закони логіки, і це стає видимим і зрозумілим, і такі аргументи серйозно не сприймаються.